

ВИСНОВОК

**засідання міжкафедрального науково-педагогічного семінару
Хмельницького національного університету
про наукову новизну та практичне значення дисертаційної роботи
Васютіної Тетяни Миколаївни на тему: «Теоретико-методичні засади
підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту
природничої та громадянської освіти» на здобуття наукового ступеня
доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика
професійної освіти**

Заслухавши та обговоривши дисертаційну роботу Васютіної Тетяни Миколаївни на тему: «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти» було прийнято висновок:

1. Актуальність теми дослідження зумовлена посиленням ролі вчителя в реалізації ідей Нової української школи, що аргументоване загальними процесами інтенсифікації політичних, економічних, науково-технічних, соціокультурних змін як на глобальному, так і на регіональному рівнях; усвідомленням того, що вчитель, який має сформовані інтегральну, загальні, фахові компетентності, є найважливішим рушієм розвитку суспільства на засадах демократії та активної громадянської позиції, чинником усунення суперечностей між запитами сьогодення й сучасною парадигмою освіти. Якісна підготовка майбутніх учителів до реалізації змісту природничої та громадянської освіти – важливий елемент входження України до європейського простору й розвитку конкурентоспроможності держави загалом. Основним результатом роботи вчителя початкових класів стає формування майбутнього громадянина, для якого демократичне громадянське суспільство є осередком розкриття творчих можливостей, задоволення особистих і суспільних інтересів.

Обґрунтування методологічних підходів і принципів системи ступеневої вищої педагогічної освіти показало, що вона становить всеохоплююче підґрунтя, тло для успішної освітньо-професійної самореалізації майбутнього вчителя початкових класів загалом та його підготовки до реалізації змісту природничої та громадянської освіти, зокрема. Завдяки постійній модернізації, вдосконалення і динамічності система ступеневої підготовки забезпечує перетворення майбутнього педагога-початківця у кваліфікованого фахівця та вимагає постійного вдосконалення його науково-методичної майстерності відповідно до вимог стандартів спеціальності 013 «Початкова освіта». Важливим інструментом реалізації цих завдань є визначені науково-методологічні підходи (загальнонаукові, гуманістично-орієнтовані, професійно-орієнтовані) та принципи, які слугують важливими вихідними позиціями для розробки і дослідження інноваційних моделей підготовки майбутнього вчителя початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти в контексті світового досвіду.

2. Тему дослідження затверджено на засіданні вченої ради Хмельницького національного університету (протокол № 7 від 22.02.2022 року).

3. Уперше обґрунтовано концепцію підготовки майбутніх учителів початкових класів до реалізації змісту природничої та громадянської освіти; розроблено й експериментально перевірено ефективність системи підготовки

майбутніх учителів початкових класів до реалізації змісту природничої та громадянської освіти, що складається із взаємопов'язаних підсистем (цільова, теоретико-методологічна, змістово-технологічна, діагностично-результативна); визначено, теоретично обґрунтовано педагогічні умови (стимулювання мотивації майбутніх вчителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти; удосконалення змісту підготовки майбутніх вчителів початкової школи на основі інтегративного підходу; використання дидактичного потенціалу навчальних екскурсій у практичній підготовці вчителів початкової школи; використання інноваційних форм, інтерактивних методів та технологій навчання у підготовці вчителів початкової школи; оновлення навчально-методичного забезпечення підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти), що вможливають відтворення цілеспрямованого системного процесу підготовки майбутніх учителів початкових класів до означеної діяльності.

4. Практичне значення дослідження полягає в розробленні і упровадженні автором у освітній процес ЗВО навчально-методичного забезпечення для студентів спеціальності 013 «Початкова освіта», а саме: ОПП «Початкова освіта» (перший бакалаврський рівень); освітніх компонентів «Основи природознавства та громадянської освіти», «Основи природознавства з екологією», «Методика викладання природничої освітньої галузі», «Методика викладання громадянської та історичної освітньої галузі», «Основи організації проектно-дослідницької діяльності учнів початкової школи», навчально-методичні комплекси до них, в тому числі у модульному об'єктивно-орієнтованому динамічному навчальному середовищі (MOODLE); навчальні (навчально-методичні) посібники різних років видань «Зошит з методики навчання освітньої галузі «Природознавство» у початковій школі», «Зошит з методики навчання освітньої галузі «Громадянська та історична» у початковій школі», «Основи природознавства: землезнавство», «Основи землезнавства з програмним засобом MozaBook», «Зошит з основ і методики викладання громадянської та історичної освітньої галузі», «Зошит з основ організації проектно-дослідницької діяльності учнів початкової школи» та інших. Результати дослідження можуть бути використані в освітньому процесі педагогічних ЗВО для оновлення змісту професійно орієнтованих дисциплін, створення нових методик викладання; а також у системі підвищення кваліфікації вчителів початкової школи у закладах післядипломної педагогічної освіти.

5. Основні положення і результати дослідження обговорено на конференціях та семінарах різного рівня: *міжнародних*: «Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи» (м. Тернопіль, 8 квітня 2021 р.; 11-12 листопада 2021 р.); «Демократія та освіта: викладання та навчання демократії в початковій школі та педагогічній освіті» (Норверія-Україна, 21–22 квітня 2021 року); «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (м. Вінниця, 22-23 квітня 2021 р.); «International scientific and practical conference Pedagogy and psychology in the modern world: interaction-vectors» (Wloclawek, Republic of Poland May 28–29, 2021); «Internatinal scientific and practical conference. Carrent trends and factors of the development of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries» (Lublin, September 25-26, 2020); «Актуальні проблеми психології розвитку особистості» (м. Київ, 14-15 травня 2020 р.), «Підготовка майбутніх учителів фізики, хімії, біології та природничих

наук у контексті вимог Нової української школи» (м. Тернопіль, 20-21 травня 2019 р.); «Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності та майбутнього» (м. Чернігів, 11-12 квітня 2019 р.); «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи» (м. Тернопіль, 7-8 листопада, 2019 р.); «Сучасні проблеми підготовки та професійного удосконалення працівників сфери освіти» (м. Чернігів, 23-24 квітня 2020 р.); «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи» (м. Тернопіль, 10 квітня 2020 р.); «Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи» (м. Тернопіль, 11-12 листопада, 2021); «Вища школа в контексті євроінтеграційних процесів» (м. Черкаси, 26-27 квітня 2017 р.); «Проблеми фахової підготовки вчителя початкової школи в контексті становлення нової української школи» (м. Київ, 2 грудня 2016 р.); «Формування особистості в багатоступеневій системі освіти: досвід, реалії, перспективи» (м. Умань, 27-28 вересня 2017 р.); «Проблеми фахової підготовки вчителя початкової школи в контексті становлення нової української школи» (м. Київ, Україна, 2 грудня 2016 р.); «Формування особистості в багатоступеневій системі освіти: досвід, реалії, перспективи» (м. Умань, 27-28 вересня 2017 р.); «Освіта і здоров'я підростаючого покоління» (м. Київ, 26 квітня 2016 р.; 11-14 травня 2021 р.); *всеукраїнських*: «Сучасні фізичні знання як основа інтеграції змісту шкільної природничої освіти» (м. Умань, 24-25 листопада 2021 р.); *щорічних* (2012 – 2020) *звітних* науково-практичних конференціях професорсько-викладацького складу Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова; засіданнях кафедри педагогіки і методики початкового навчання Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (2014 – 2020 р.р.).

6. За результатами дослідження опубліковано 62 наукових праць, із яких: 1 монографія, 2 навчальні посібники, 22 статті у фахових наукових виданнях України та у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз, 4 в іноземних наукових періодичних виданнях, 19 публікацій, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Монографія

1. Васютіна Т.М. (2022) *Підготовка майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту освітніх галузей «Природнича» і «Громадянська та історична»*: Хмельницький: ФОП Бідюк Є.І.

Навчальні посібники

2. Васютіна Т.М. (2022). *Зошит з основ і методики викладання громадянської та історичної освітньої галузі: Навч. пос. для студ-в спец-ті 013 Поч. освіта, першого рівня вищої освіти «Бакалавр» (3.10 р.н.)*. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. Відновлено з <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/37151>

3. Васютіна, Т. М. & Косик, В. М. (2021). *Основи землезнавства з програмним засобом MozaBook*. Київ: НПУ імені М.П. Драгоманова. Відновлено з <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/37130>

Статті у фахових наукових виданнях України, у виданнях, що входять до міжнародних наукометричних баз

4. Васютіна, Т. М. (2022с). Організаційно-технологічне забезпечення підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 1(115), 180-187. Відновлено з <https://bit.ly/3QqXX6c>.

5. Васютіна, Т. М. (2022d). Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів до реалізації змісту природничої та громадянської освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10(114), 132-140.

6. Васютіна, Т. М., & Телецька, Л. І. (2019a). Напрями підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» до формування в учнів основ громадянської компетентності. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 17(31), 40-45. Відновлено з <https://bit.ly/3A7xmUW>.

7. Васютіна, Т. М. (2008). Можливості зошита на друкованій основі у вивченні студентами «Методики викладання курсу «Я і Україна». *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. 8(17), 21-25. Відновлено з <https://bit.ly/3c1apKN>.

8. Васютіна, Т. М. (2014). Змістово-технологічне забезпечення процесу формування у майбутніх учителів початкової школи умінь організовувати проектну діяльність учнів з природознавства. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 25, 29-33. Відновлено з <https://bit.ly/3PnbwCj>.

9. Васютіна, Т. М. (2007). Наступність у змістово-технологічному забезпеченні процесу формування фахових умінь бакалаврів початкової освіти. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 6(17), 65–69.

10. Васютіна, Т. М. (2008–2009). Підготовка майбутнього вчителя до викладання курсу «Я і Україна» у малокомплектній школі. *Гірська школа Українських Карпат*, 4–5, 126–132. Відновлено з <https://bit.ly/3PsQP7Y>.

11. Васютіна, Т. М. (2010). Формування спеціалізовано-професійних компетенцій у майбутніх вчителів початкових класів засобами музейної педагогіки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*, 14(17), 140–146.

12. Васютіна, Т. М. (2015a). Методичні орієнтири організації проектної діяльності учнів з природознавства. *Початкова школа*, 11, 50–54. Відновлено з <https://bit.ly/3k6gAxQ>.

13. Васютіна, Т. М. (2017a). Методичні особливості проведення екскурсій з природознавства у початковій школі. *Початкова школа*, 6, 23–26. Відновлено з <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/14518>.

14. Васютіна, Т. М. (2020a). Дидактичні можливості музейної педагогіки та віртуальних екскурсій у навчанні молодших школярів. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 29, 236–242. Відновлено з <https://bit.ly/3zZqyIE>.

15. Васютіна, Т. М., & Сасенко, Ю. О. (2021). Методика організації роботи учнів 1-го класу з картографічними посібниками в процесі вивчення курсу «Я досліджую світ». *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 36(1), 239–244. Відновлено з <https://bit.ly/3rLDoXN>.

16. Васютіна, Т. М., & Телецька, Л. І. (2015a). Модернізація змістово-технологічного забезпечення процесу підготовки майбутніх учителів початкової

школи до реалізації змісту освітньої галузі «Природознавство». *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5(49), 188–194. Відновлено з <https://bit.ly/3bOV3Jy>.

17. Васютіна, Т. М., & Телецька, Л. І. (2016). Методико-технологічні особливості підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» до навчання учнів природознавству. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*, 38, 29–38. Відновлено з <https://bit.ly/3JSB9JY>.

18. Васютіна, Т. М., Іщук, І. О., & Остроух, В. І. (2019). Дидактичні можливості атласу з природознавства до курсу «Я досліджую світ» (1 – 2 клас) для навчання молодших школярів. *Початкова школа*, 5, 38–42. Відновлено з <https://bit.ly/3AisbCL>.

19. Васютіна, Т. М., Коваль, Т. О., & Тарасенко, О. В. (2021). Особливості організації групової роботи учнів початкової школи засобом інструментарію швейцарсько-українського проєкту DOCCU – розвиток громадянських компетентностей в Україні. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 44 (Т. 1), 223–228. Відновлено з http://www.apfn-journal.in.ua/archive/44_2021/part_1/35.pdf.

20. Васютіна, Т. М., Коханко, О. Г., & Золотаренко, Т. В. (2020). Методика організації занурень у початковій школі як приклад міждисциплінарної інтеграції в STREAM-освіті. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*, 34(1). Відновлено з http://www.apfn-journal.in.ua/archive/34_2020/part_1/41.pdf.

21. Васютіна, Т. М., & Телецька, Л. І. (2019b). Реалізація Концепції розвитку громадянської освіти в Україні у підготовці майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності. *Освітній простір України*, 4, 25–32. Відновлено з http://nbuv.gov.ua/UJRN/opu_2019_15_13.

22. Vasiutina, T. M., & Lukianchenko, O. M. (2021). *Напрями формування толерантності в майбутніх учителів Нової української початкової школи. New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters*. Riga: «Baltija Publishing». Retrieved from <https://bit.ly/3bPw2Ol>.

23. Vasiutina, T. M. (2021a). Methods of Training Future Primary School Teachers for the Implementation of the Content of Educational Branches «Natural» and «Civil and historical» in Terms of Distance Learning. *Pedagogy and Education Management Review (PEMR)*, 4(6), 39–44. Retrieved from <https://bit.ly/38gFgkm>.

24. Vasiutina, T. M. (2021b). Preparation of Future Primary School Teachers For Formation of Students' Natural Competence by Means of Interactive Technologies. *NEW INCEPTION: a scientific journal*, 3–4(5–6), 71–80.

25. Vasiutina, T. M., & Kondratiuk, O. M. (2021). *Роль інтегрованих занять у процесі навчання майбутніх учителів початкових класів у ЗВО та особливості їх проведення. Pedagogical and psychological science and education: transformation and development vectors*. Riga: «Baltija Publishing». Retrieved from <https://bit.ly/3PnIpyK>.

Статті в іноземних наукових періодичних виданнях

26. Pavlenko, V. M., Kondratiuk, O. M., Vasiutina, T. M., Lukianchenko, O. M., Bobrovytska, S. F., & Koval, V. L. (2022). Praxeological Orientation of Professional

Training Formation of Future Primary School Teachers. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(2), 330–347. doi:10.18662/rrem/14.2/584.

27. Vasiutina, T. M., Kondratiuk, O. M., Lukianchenko, O. M., Romanchuk, A. A., & Teslenko, T. V. (2021). Implementação de uma abordagem baseada em competências na formação de futuros professores do ensino fundamental. *Laplage Em Revista*, 7(3C), 463–470. doi:10.24115/S2446-6220202173C1646p.463-470.

28. Vasiutina, T. M., Cherednyk, L. V., Klymenko, O. M., Sokur, O. M., Shevchuk, A. A., & Zatserkivna, M. V. (2021). New Trends and Strategies For the Integration of Information and Communication Technologies in Educational Activities. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, 21(9), 169–172. Retrieved from http://paper.ijcsns.org/07_book/202109/20210923.pdf.

29. Vasiutina, T. M., Kondratiuk, O. M., Lukianchenko, O. M., Romanchuk, A. A., & Teslenko, T. V. (2022). Competence approach to teaching future primary school teachers. *Revista Tempos e Espaços em Educação*, 15(34), 1–10. doi:10.20952/revtee.v15i34.16598.

Опубліковані праці апробаційного характеру

30. Васютіна, Т. М. (2016). *Особливості формування здоров'я молодших школярів у процесі вивчення природознавства*, Матеріали Міжнародного симпозіуму «Освіта і здоров'я підростаючого покоління», 1, 108–111. Відновлено з <https://bit.ly/3LaZKcK>.

31. Васютіна, Т. М. (2015b). *Роль природничого музею у підготовці майбутніх учителів початкових класів*, Матеріали Міжнародної наукової конференції «Природничі музеї та їх роль в освіті на науці». Київ: КНУ імені Т. Г. Шевченка. Відновлено з <https://bit.ly/3pkzLXm>.

32. Васютіна, Т. М. (2017b). *Дидактичні можливості інтерактивних технологій у підготовці майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів природознавчої компетентності*, Збірник доповідей і тез Міжнародної науково-практичної конференції «Вища школа в контексті євроінтеграційних процесів». Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького. Відновлено з <https://bit.ly/3bSHed4>.

33. Васютіна, Т. М. (2017c). *Особливості підготовки майбутніх учителів початкової школи до проведення навчальних екскурсій*, Збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми фахової підготовки вчителя початкової школи в контексті становлення нової української школи». Івано-Франківськ: НАІР. Відновлено з <https://bit.ly/3Ppwhx5>.

34. Васютіна, Т. М. (2017d). *Підготовка майбутніх учителів початкової школи до організації проектної діяльності учнів в умовах змішаного навчання*, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування особистості в багатоступеневій системі освіти: досвід, реалії, перспективи». Умань: УДПУ імені Павла Тичини. Відновлено з <https://bit.ly/3QpFd7b>.

35. Васютіна, Т. М. (2019a). *Особливості організації дистанційної підготовки майбутніх учителів початкових класів*, Матеріали IV Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи». Відновлено <https://bit.ly/3k1A0DQ>.

36. Васютіна, Т. М. (2019b). *Особливості підготовки майбутніх учителів до викладання інтегрованого курсу «Я досліджую світ» у професійній діяльності*, Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Підготовка майбутніх

учителів фізики, хімії, біології та природничих наук у контексті вимог Нової української школи». Тернопіль: Вектор. Відновлено з <https://bit.ly/3Kd31qF>.

37. Васютіна, Т. М. (2019с). *Підготовка студентів спеціальності «Початкова освіта» до формування в учнів громадянської та соціальної компетентностей в контексті ідей І. Зязюна*, Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції: Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності та майбутнього. Черкаси: Чабаненко Ю. А.

38. Васютіна, Т. М. (2020b). *Формування у студентів навичок ефективної співпраці у процесі роботи з різними видами медійних ресурсів соціального та природничого змісту*, Збірник матеріалів конференції «Наукові записки вчених: психологічний і педагогічний дискурс». Відновлено з <https://bit.ly/3OzRp4s>.

39. Васютіна, Т. М. (2009). *Спецкурси як складова практичної підготовки майбутнього вчителя*, Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. Слов'янськ: Слов'янський ДПУ. Відновлено з https://ddpu.edu.ua/images/naukvid/gnvp/gnvp_47.pdf.

40. Васютіна, Т. М. (2020с). *Дидактичні можливості інтерактивного програмного комплексу Mozabook у підготовці майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності*, Матеріали V Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи». Тернопіль: Вектор. Відновлено з <https://bit.ly/3rjfm4N>.

41. Васютіна, Т. М. (2020d). *Напрями фахової підготовки майбутніх учителів школи і ступеня до реалізації принципу наступності між дошкільною та початковою освітою*, Збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми наступності дошкільної і початкової освіти». Київ: Міленіум.

42. Васютіна, Т. М., & Борисьонк, М. О. (2021). *Стан та особливості організації дистанційного навчання студентів педагогічного коледжу засобом цифрових технологій*, Матеріали VIII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи». Відновлено з <https://bit.ly/3Ov4pbD>.

43. Васютіна, Т. М., & Золотаренко, Т. О. (2021). *Особливості організації віртуальних екскурсій для здобувачів початкової освіти в умовах дистанційного навчання*, Матеріали VII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «Сучасні цифрові технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи». Відновлено з <https://bit.ly/3Le54fM>.

44. Васютіна, Т. М., & Коваль, В. О. (2021). *Формування громадянської компетентності у майбутніх учителів початкової школи (на прикладі природничих дисциплін та методик їх викладання)*, Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Слов'янськ: ДДПУ. Відновлено з <https://bit.ly/3Qqwkul>.

45. Васютіна, Т. М., & Костюк, Л. А. (2017). *Проблема підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів предметних компетенцій засобом екскурсій у контексті концепції «Нова українська школа»*, Матеріали Других всеукраїнських педагогічних читань, присвячених 295-річчю з дня народження Григорія Сковороди «Діалогічний простір взаємодії суб'єктів освітнього процесу: філософський, соціокультурний і психодидактичний аспекти». Черкаси: ЧНУ ім. Богдана Хмельницького.

46. Васютіна, Т. М., & Лук'янченко, О. О. (2020). *Дидактичний потенціал музейної педагогіки у підготовці вчителя початкової школи*, Conference proceeding of International scientific and practical conference «Current trends and factors of the development of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries». Lublin: Izdevnicesciba «Baltija Publishing». Відновлено з <https://bit.ly/3MrEАНС>.

47. Васютіна, Т. М., & Поліщук, В. В. (2021). *Модернізація змісту природничої складової інтегрованого курсу «Я досліджую світ» засобом програмного комплексу MozaBook*, Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Сучасні фізичні знання як основа інтеграції змісту шкільної природничої освіти». Умань: Візаві. Відновлено з <https://bit.ly/3xK2oTb>.

48. Васютіна, Т. М., & Суяндукіна, Ю. Т. (2020). *Особливості навчання майбутніх учителів початкової школи дотриманню норм академічної доброчесності*, Матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні проблеми підготовки та професійного удосконалення працівників сфери освіти». Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.В. Відновлено з <https://bit.ly/3rIHgsl>.

**Опубліковані праці, що додатково відображають
наукові результати дисертації**

49. Васютіна, Т. М. (2021с). *Атлас «Я досліджую світ» з контурними картами. Суспільство. Історія. Культура. Для 1-4-х класів*. Київ: ДНВП «Картографія».

50. Васютіна, Т. М. (2021d). Підготовка майбутніх учителів до формування в учнів початкової школи основ громадянської компетентності засобом медіа. *Освітньо-науковий простір*, 1, 15–25. Відновлено з <https://bit.ly/3xMd97g>.

51. Васютіна, Т. М. (2017е). Екскурсії з природознавства як засіб реалізації діяльнісного підходу у навчанні молодших школярів. *Початкова школа і сучасність*, 11(39), 9–13.

52. Васютіна, Т. М. (2020е). *Зошит для практичних занять з курсу «Основи організації проектно-дослідницької діяльності учнів початкової школи»*. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта». Івано-Франківськ: НАІР.

53. Васютіна, Т. М., & Золотар, О. М. (2009). *Етнекологічний календар природи*. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан.

54. Васютіна, Т. М., & Телецька, Л. І. (Ред.). (2015b). *Збірник програм навчальних дисциплін ОКР «Бакалавр» галузі знань 01 «Освіта» спеціальності 013 «Початкова освіта». Галузі «Природознавство» та «Суспільствознавство»*. Івано-Франківськ: НАІР.

55. Васютіна, Т. М., & Телецька, Л. І. (Ред.). (2019с). *Зошит з методики навчання освітньої галузі «Суспільствознавство» у початковій школі: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта» ОКР «Бакалавр»*. Івано-Франківськ: НАІР.

56. Васютіна, Т. М., & Телецька, Л. І. (Ред.). (2019d). *Основи природознавства. Практикум. Завдання для самостійної роботи*. Івано-Франківськ: НАІР.

57. Васютіна, Т. М., & Телецька, Л. І. (Ред.). (2020). *Зошит з методики навчання природничої освітньої галузі у початковій школі: Навчально-*

методичний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта» ОКР «Бакалавр» (4 роки навчання). Івано-Франківськ: НАІР.

58. Васютіна, Т. М., Губарева, Д. В., & Осіпова, І. І. (2018). Дидактичні можливості змішаного навчання у проектній діяльності учнів 4-го класу. *Початкова школа і сучасність*, 7, 3–7.

59. Васютіна, Т. М., Драган, О. А., & Трегубова, Л. А. (2020). *Навчальна програма з позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку (еколого-біологічний профіль) «Природа рідного краю: 2 роки навчання»*. Київ: НЕНЦ.

60. Васютіна, Т. М., Сав'юк, Г. П., & Сав'юк, М. І. (2017а). *Зошит для семінарських занять із землезнавства: Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта»*. Івано-Франківськ: НАІР.

61. Васютіна, Т. М., Сав'юк, Г. П., & Сав'юк, М. І. (2017б). *Основи природознавства: землезнавство. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Початкова освіта»*. Івано-Франківськ: НАІР.

62. Олефіренко, Т. О., Матвієнко, О. В., Васютіна, Т. М., & Золотаренко, Т. О. (2022). *Основи організації дистанційного та змішаного навчання у закладах вищої та початкової освіти. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 013 Початкова освіта*. Київ: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова.

Особистий внесок здобувача. У процесі наукового пошуку підготовлено публікації в співавторстві, де дисертантці належать такі напрацювання: у навчальному посібнику [3] розроблено зміст лекцій і практичних занять; у статті [6] виокремлено й обґрунтовано напрями реалізації «Концепції громадянської освіти в підготовці майбутніх учителів початкової школи»; у розвідці [15] окреслено практичний складник організації роботи учнів 1-го класу з картографічними посібниками в процесі вивчення курсу «ЯДС»; у статті [16] описано практичні заходи з модернізації змісту підготовки майбутніх учителів до методики викладання освітньої галузі «Природознавство»; у праці [17] викладено методичні особливості підготовки студентів спеціальності «Початкова освіта» до навчання учнів природознавства; у статті [18] аргументовано дидактичний потенціал атласу з природознавства в курсі «ЯДС» (1 – 2 клас); у публікації [19] схарактеризовано теоретичні засади організації групової роботи учнів початкової школи засобами інструментарію Швейцарсько-Українського проєкту DOCCU «Розвиток громадянських компетентностей в Україні»; у статті [20] удокладнено зміст і методику організації занурень у початковій школі як прикладу міждисциплінарної інтеграції в STREAM-освіті; у роботі [21] витлумачено методичні засади реалізації «Концепції розвитку громадянської освіти в Україні в підготовці майбутніх учителів початкової школи до професійної діяльності»; у статті [22] запропоновано підходи до формування толерантності в майбутніх учителів початкової школи НУШ у фаховій методиці; у праці [25] доведено ефективність упровадження інтегрованих занять за змістом природничої та громадянської освіти у ЗВО за результатами роботи в міжнародних проєктах; у статті [26] обґрунтовано теоретичні засади праксеологічної спрямованості професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи; у студії [27] схарактеризовано сутність компетентнісного підходу в підготовці майбутніх

учителів початкової школи; у статті [28] поінформовано про можливості інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій в освітню діяльність; у дослідженні [29] описано заходи з реалізації компетентнісного підходу до навчання майбутніх учителів початкової школи; у праці [42] представлено теоретичні засади організації дистанційного навчання студентів засобами цифрових технологій; у студії [43] репрезентовано теоретичні особливості організації віртуальних екскурсій для здобувачів початкової освіти в умовах дистанційного навчання; у розвідці [44] подано відомості про практичний інструментарій формування складників громадянської компетентності в майбутніх учителів початкової школи; у праці [45] запропоновано методичні аспекти підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування в учнів предметних компетенцій засобами екскурсій у контексті «Концепції НУШ»; у публікації [46] проаналізовано теорію і практику використання музейної педагогіки в підготовці вчителя початкової школи на прикладі природничих дисциплін; у праці [47] схарактеризовано дидактичний потенціал програмного комплексу «MozaBook» для модернізації змісту природничого складника інтегрованого курсу «Я досліджую світ»; у студії [48] з'ясовано сутність академічної доброчесності здобувачів вищої освіти; у посібнику [53] розроблено методичний апарат, покажчик термінів; у праці [54] запропоновано змістове наповнення модулів дисциплін і завдань для практичних занять; у навчальних посібниках [55 – 57] розроблено завдання для аудиторної роботи студентів спеціальності 013 «Початкова освіта»; у праці [58] схарактеризовано сутність змішаного навчання та особливості його організації в сучасній практиці; у навчальній програмі [59] запропоновано зміст позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку (еколого-біологічний профіль) протягом 2 років навчання для молодших школярів; у праці [60] розроблено зміст семінарських занять; у навчально-методичному посібнику [61] викладено зміст лекцій і семінарських занять; у публікації [62] удокладнено особливості застосування цифрових ресурсів «Jamboard» та «MozaBook» під час організації дистанційного навчання в початковій школі. Ідеї співавторів у дисертації не використані.

7. Дисертаційна робота Васютіної Тетяни Миколаївни на тему: «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти» за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти відповідає «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 1197 від 17 листопада 2021 р. та вимогам МОН України, що висуваються до докторських дисертацій.

8. Дисертація Васютіної Тетяни Миколаївни на тему: «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти» за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти заслуговує на рекомендацію до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

УХВАЛИЛИ:

1. Визнати дисертацію Васютіної Тетяни Миколаївни на тему: «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти» за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти самостійною завершеною науковою працею.

2. Затвердити висновок міжкафедрального науково-педагогічного семінару Хмельницького національного університету щодо рекомендації до захисту дисертаційної роботи Васютіної Тетяни Миколаївни на тему: «Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до реалізації змісту природничої та громадянської освіти» у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

РЕЗУЛЬТАТИ ГОЛОСУВАННЯ:

«ЗА» – 10

«ПРОТИ» – немає

Голова на засіданні міжкафедрального
науково-педагогічного семінару
доктор педагогічних наук, професор

Віталій ТРЕТЬКО

Секретар міжкафедрального
науково-педагогічного семінару
доктор педагогічних наук, професор

Ірина АНДРОЩУК